

«Ғ.Ақтаев атындағы №6 мектеп-гимназиясы» КММ

Бекітемін :

**Ғ.Ақтаев атындағы
№6 мектеп-гимназиясының директоры:**

Ж.О.Романова

**Домбыра үйірмесінің
бағдарламасы**

2023-2024

Түсінік хат

Ұлттық дәстүр мен салт-сана тағылымын жас жеткіншек бойына дарытып, оның жан жүйесін оятуда, өнерге деген ынтасын арттыруда казактың қасиетті де киелі кара домбырасының атқаратын ролі ерекше. Қазак аспаптар үні өзіне тән дыбыстық бояуымен, алуан түрлі желіс-қағыстарымен қатар, өте бай көркем образдық әлемімен де айқындалып, казак халқының тарихи дүниетанымы және психологиялық ерекшеліктерімен тығыз байланысып жатады. Талай ғасырлар тарихы мен хикаяларын шанағына сактап, Ашамыс, Ер Тарғын, Қобыланды сияқты батырлардың ерлігін жырлаған. Қос ішектен кең көсілген казак даласының желі есіп, Қозы-Көрпеш –Баян сұлу, Қыз Жібек пен Төлегеннің пәк сезімдері, Қаратаудан ауа көшкен елдің «Елім -ай» деген зарлы үні естіледі. «Қолына домбыра ұстаған балаға имандылық пен дарындылықтың жылуы дарып, қатыгездіктен аулақ болады», - деген накыл сөзде үлкен шындық жатыр. Өйткені казак аспаптар - үлкен рухани, адамгершілік мектебі, баға жетпес эстетикалық өмір оқулығы. Кешегі көшпенділердің қайталанбас мұрасы қолына аспап ұстаған дала баласының көркемдік рухының көкжиегін кеңейтіп, шығармашылық қабілетін ұштап, оны жыраулық, термешілік, әншілік және күйшілік өнерге жетелейді.

Осы қайталанбас мұрамызды құрметтеуге тәрбиелеу мақсатында оқу жылының екінші жарты жылдығында «Оркестр» үйірмесінің бағдарламасы құрылды. Бұл үйірменің алғашқы әліппесін игеру барысында, аспапты қалай ұстау, домбыра және т.б аспаптарды тартқанда қалай отыру керектігі үйретіледі. Аспаптың құлақ күйін келтіру, қағыстарын үйренуге назар аударылады. Қазак аспабын меңгеруге байланысты музыкалық терминдер түсіндіріліп, іс жүзінде көрсетіледі. Аспап тарту техникасына көп көңіл бөлінеді. Топтық және жұптық сияқты «ойната оқыту» әдістері қолданылады. Ән айтып, термелетіп күй тартқан бала аз уақыт ішінде өз талантымен көпшіліктің құрметіне ие болып, сегіз қырлы, бір сырлы болатынына кәміл сенемін.

Бағдарламаның жоспары бойынша оқушылар жеңіл шығармаларды ойнауға дағдыланып, ән мен күй үйренеді. Аспаптарды бірнеше адам қосылып тарту, аспаптар ансамблінің құрумен үйірме аяқталады.

1. Үйірменің мақсаты:

- Ұлттық аспабымыз-домбыраны тәрбие құралы ретінде пайдаланып, сол арқылы ұлттық салт-дәстүрлерімізді насихаттау.
- Асыл мұрамызды құрметтеуге, өнерсүйгіштікке баулу, отансүйгіш, ұлтжанды, жан-жақты дамыған жеке тұлға етіп тәрбиелеу.
- Талапкер өнерпаз қауымның домбыра тартуды меңгеріп, музыкалық сауаттылығын арттырып, эстетикалық талғамын өсіру;
- Ұлтымыздың болашағының жақын болуына атсалысу.

-Мәдениеттану, өнертану мамандықтарына баулу, ұлттық өнерімізді дамыту бағытындағы мамандықтарға бейімдеу;

2. Үйірменің міндеттері:

- Ұлттық аспабымызды танып білуге, құрметтуге үйрету;
- Домбыра аспабының әрбір үйдің қастерлі мүлкіне айналуына қол жеткізу;
- Домбырада жеке және топқа қосылып ойнауға дағдыландыру;
- Күй тартуды тыңдап, есте тұту арқылы үйреніп, дәстүрлі мұра ретінде меңгеру;
- Музыкалық талғамды және эстетикалық қажеттілікті дамыту;
- Шәкірттің есту, есте сақтау, тез ұту қабілеттерін дамытып, музыкалық сауатын арттыру, орындаушылық шеберліктерін жетілдіру;
- Ән орындау және аспапта ойнау біліктерін дамыту;
- Музыканың басқа өнер түрлерімен байланысын ұғына білу;
- Білім алушылардың музыкалық мәдениетін қалыптастыру;
- Тұлғаның шығармашылық қабілетін дамыту;
- Алған білімін практикалық жүзінде көрсете білу;

3.Күтілетін нәтиже:

- Курсты меңгеру нәтижесінде оқушылар білімдерін күнделікті тұрмыста пайдалануға, өз беттерімен домбыра тартуға, шығармашылық қабілеттерін дамытуға, музыка оқулықтарымен жұмыс жасауға үйренеді;
- Домбыра аспабына қызығушылығы, оны үйренуге ынталары оянады;
- Домбыраны қалай ұстау, тартқанда қалай отыру керектігін үйренеді;
- Домбыраның құлақ күйін келтіруге машықтанады;
- Сахнаға шығу және актерлік шеберлікке үйренеді;
- Байқауларға қатысу үшін талпынады;
- Халықтық мәдениеттің мұрасы «домбыраны» меңгерген және өмірлік тәжірибеде қолдана білетін, рухани толысқан тұлға ретінде қалыптасуы;

4. Нысана:

- Ұлттық аспап туралы мағлұмат беріп, құрылысымен таныстыру;
- Шәкірттің есту, есте сақтау, тез ұту қабілеттерін дамытып, орындаушылық шеберліктерін жетілдіру;

Домбыра үйірмесі

№	Сабақтың тақырыбы	Сағат саны	Мерзімі
1	Домбыраны күтіп ұстауға үйрету	1	05.09.2023
2	Домбыра қағыстары	1	12.09.2023
3	Позициялар аппликатуралар	1	19.09.2023
4	«Еркем-ай» әні	1	26.09.2023
5	«Еркем-ай» 2-ші бөлімі	1	03.10.2023
6	Үн тазалығы	1	10.10.2023
7	Шығарманы қайталау және әрі қарай жетілдіру	1	17.10.2023
8	«Біз өмірдің гүліміз» әні	1	24.10.2023
9	«Біз өмірдің гүліміз» 2-ші бөлім	1	31.10.2023
10	Шығарманы қайталау және әрі қарай жетілдіру	1	07.11.2023
11	Сағадағы ноталарды жаттау	1	14.11.2023
12	Динамика белгілері	1	21.11.2023
13	Дыбыстың сапасы	1	28.11.2023
14	Әндерді қайталау	1	05.12.2023
15	Халық күйі «Келіншек»	1	12.12.2023
16	Шығарманы қайталау және әрі қарай жетілдіру	1	19.12.2023
17	Н. Гілендиев «Ата толғауы»	1	16.01.2024
18	Бөлімдерді қайталау	1	23.01.2024
19	Ж. Енсепов «Әке толғауы»	1	30.01.2024
20	Ә. Желдібаев «Ерке сылқым»	1	06.02.2024
21	Бөлімдерді қайталау	1	13.02.2024
22	Бөлімдерді қайталау	1	20.02.2024
23	Партиялармен жұмыс	1	27.02.2024
24	Құрманғазы Сағырбайұлы «Балбырауын»	1	05.03.2024
25	Бөлімдерді жаттау	1	12.03.2024
26	Бөлімдермен жұмыс	1	19.03.2024
27	Шығармаларды қайталау және әрі қарай жетілдіру	1	27.03.2024
28	Шығармаларда дыбыстың сапасымен жұмыс жасау	1	30.03.2024
29	«Хафиз» күйі	1	9.04.2024
30	Шығарманы жаттау, жетілдіру	1	16.04.2024
31	Арпеджиолар	1	23.04.2024
32	Ән, күйлерді қайталау	1	30.04.2024
33	«Әлқисса» күйінің қағыстарын үйрену	1	07.05.2024
34	«Әлқисса» күйін талдау	1	14.05.2024

35	«Әлкисса» күйінің бөлімдерін асықпай қайталау	1	21.05.2024
36	Ән, күйлерді қайталау	1	24.05.2024

«Ғ. Ақтаев атындағы № 6 мектеп гимназиясы» КММ

Домбыра үйірмесіне қатысатын оқушылар туралы мәлімет

№	Оқушылардың аты-жөні	Класы
1	Орынғали Айкөркем	5 «Ә»
2	Умаров Жәңгір	5 «Г»
3	Мажитова Медина	5 «Г»
4	Жалғасбай Дәулет	5 «Г»
5	Мереке Назерке	5 «В»
6	Сейілханова Шұғыла	6 «Ә»
7	Қази Нұржайна	7 «А»
8	Еламан Альбина	7 «А»
9	Орак Ақтілек	7 «Ә»
10	Қайрат Дана	7 «Ә»
11	Жастілек Ақниет	7 «Ә»
12	Сейіл Ақбота	7 «Б»
13	Калитова Наз	8 «Ә»
15	Жолғұтты Аслан	10 «Ә»
16	Кенебаев Азат	10 «Ә»
17	Исатаев Нұрқожа	10 «Б»
18	Орынғали Нұрлыбек	10 «Г»
19	Идирисов Мейрамбек	10 «Г»
20	Темірбеков Дініслам	11 «А»
21	Талғатұлы Мирас	2 «А»
22	Жақиян Сая	3 «Ә»
23	Сағидолла Ернар	3 «Ә»
24	Ерубаева Айару	4 «В»
25	Магомадова Тоита	4 «В»
26	Магомадов Алисұлтан	4 «В»
27	Сейталиев Ерсейт	4 «В»
28	Темірханова Асем	5 «Г»
30	Ахметов Арман	6 «В»